AI NA DJELU · V

Ne moraš sve sam

Umjetna inteligencija u svakodnevnom životu

SOLIDUS DIGITAL

AI NA DJELU · V

Ne moraš sve sam

Umjetna inteligencija u svakodnevnom životu

SOLIDUS DIGITAL

© 2026. Sva prava pridržana.

Uvod: Zašto ova knjiga

Utorak je, pola sedam navečer. Dijete treba pomoć s lektirom, u sandučiću čeka dopis s porezne koji nitko u kući ne razumije, a za večeru nema ideje. Mama vas zove jer joj je stigla čudna poruka „iz banke“. Ako vam je ovaj prizor poznat, ova knjiga je za vas.

Ne morate sve sami. Ne zato što će netko umjesto vas voditi život, nego zato što danas postoji alat koji može preuzeti dio posla: objasniti, sažeti, napisati prvu verziju, podsjetiti, predložiti. Taj alat zove se umjetna inteligencija, skraćeno AI.

Kome je ova knjiga namijenjena

Napisana je za ljude koji vode kućanstvo i nemaju vremena za višak. Možda imate trideset, možda šezdeset godina. Možda brinete o djeci, o roditeljima ili o jednima i drugima. Koristite pametni telefon, plaćate račune preko aplikacije i snalazite se u e-Građanima, ali AI vam je još uvijek nešto „za informatičare“.

Nije. Za korištenje AI-ja ne trebate znati programirati, razumjeti engleski ni imati skupo računalo. Dovoljno je znati postaviti pitanje, a to znate cijeli život.

Što ova knjiga nije

Ovo nije tehnički priručnik. Nećete čitati o neuronskim mrežama ni o tome koja tvrtka ima najjači model. Programi se mijenjaju svakih neko-

liko mjeseci, gumbi se sele, nazivi se mijenjaju. Ono što ostaje isto jesu vaše svakodnevne situacije i način na koji ih AI može olakšati.

Zato je knjiga složena po životnim situacijama, a ne po programima. Primjeri u njoj rade jednako dobro u Claudeu, ChatGPT-u, Geminiju ili Copilotu. Kad negdje postoji bitna razlika, reći ćemo.

Kako čitati knjigu

Prvi dio pročitajte redom, jer daje temelje: što AI jest, kako s njim razgovarati i kako se zaštititi. To je tridesetak stranica i isplati se.

Ostatak možete čitati kako vam treba. Kuhate? Otvorite četvrto poglavlje. Stigao vam je dopis od HZZO-a? Dvanaesto. Svako poglavlje složeno je na isti način:

1. **Situacija** – stvarni problem iz života.
2. **Upit** – što točno napisati AI-ju.
3. **Odgovor** – što možete očekivati.
4. **Savjet** – kako dobiti još bolji rezultat.
5. **Zamka** – na što paziti.

Slika U.1 · obrazac svake situacije

Najvažniji korak je upit: kad njega savladate, ostalo dolazi samo.

Na kraju knjige nalazi se zbirka gotovih upita. Fotografirajte je, prepišite ili samo preklopite stranicu. Ona je tu da biste je koristili.

I jedna molba: ne čitajte ovu knjigu, isprobavajte je. Uz svako poglavlje držite telefon u ruci. Deset minuta isprobavanja vrijedi više od sat vremena čitanja.

I. dio – Prvi koraci

0. Prvih 15 minuta

Prije prvog pitanja treba proći nekoliko koraka. Traju četvrt sata i rade se samo jednom. Ako vam netko mlađi u obitelji može pomoći, pozovite ga, ali sve možete i sami. Uz svaki korak stavite kvačicu.

Korak 1: Instalirajte aplikaciju

Otvorite trgovinu aplikacija na mobitelu: **App Store** na iPhoneu ili **Trgovinu Play** na Android mobitelu. Upišite naziv programa koji ste odabrali, primjerice Claude ili ChatGPT, i pritisnite **Instaliraj**.

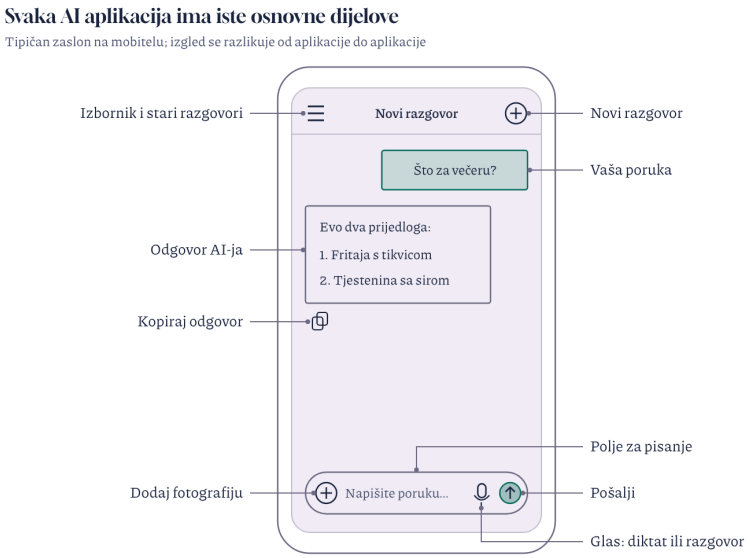
Pazite: u trgovinama postoje lažne aplikacije sličnih naziva. Provjerite da je izdavač tvrtka koja je napravila program (Anthropic za Claude, OpenAI za ChatGPT, Google za Gemini, Microsoft za Copilot) i da aplikacija ima puno preuzimanja.

Korak 2: Napravite račun

Aplikacija će tražiti prijavu. Najjednostavnije je prijaviti se postojećim Google ili Apple računom, ili upisati e-mail adresu na koju će vam stići potvrda. Za besplatnu verziju ne trebate karticu. Ako aplikacija odmah nudi plaćeni paket, preskočite ga. Uvijek ga možete uzeti kasnije.

Korak 3: Upoznajte zaslon

Sve aplikacije izgledaju slično. Na dnu je polje za pisanje. Pokraj njega su gumbi za dodavanje fotografije i za glas. Pri vrhu je izbornik s popisom starih razgovora i gumb za novi razgovor. Slika ispod pokazuje gdje je što.

Slika 0.1 · dijelovi zaslona AI aplikacije

Gumbi mogu izgledati malo drukčije, ali se u svim aplikacijama nalaze otprilike na istim mjestima.

Korak 4: Uredite privatnost

Otvorite izbornik, obično ikonu s vašim inicijalima ili tri crtice, i potražite **Postavke** pa **Privatnost**. Tamo provjerite dvije stvari:

1. Smije li tvrtka koristiti vaše razgovore za poboljšanje programa. Ako ne želite, isključite tu opciju.
2. Gdje se brišu stari razgovori. Dobro je znati kako obrisati razgovor u kojem ste slučajno upisali nešto osobno.

Nazivi opcija razlikuju se od programa do programa i mijenjaju se s novim verzijama. Ako ih ne nađete, pitajte sam AI: *„Kako u tvojoj aplikaciji*

isključim korištenje mojih razgovora za treniranje?“

Korak 5: Prvi razgovor

Pritisnite polje za pisanje i upišite:

> *Bok. Nikad te nisam koristio. Objasni mi u tri rečenice kako mi možeš pomoći u kućanstvu.*

Pritisnite strelicu za slanje. Odgovor stiže za nekoliko sekundi. Zatim napišite još nešto, primjerice *„Daj mi jedan primjer za danas.“* Upravo ste vodili prvi razgovor.

Korak 6: Pošaljite fotografiju

Pritisnite gumb sa spajalicom, plusom ili fotoaparatom pokraj polja za pisanje. Odaberite **Fotoaparat** za novu sliku ili **Galeriju** za postojeću. Uz fotografiju uvijek napišite što želite, primjerice *„Što piše na ovoj etiketi?“*

Kako prekriti osobne podatke. Prije slanja otvorite fotografiju u galeriji i pritisnite **Uredi**. Alatom za **izrezivanje** odrežite dio s imenom i adresom ili alatom za **crtanje** (olovka, flomaster) prebojite OIB i brojeve računa. Spremite pa tek onda pošaljite.

Korak 7: Razgovarajte glasom

Potražite ikonu mikrofona ili zvučnog vala. Mikrofon pretvara vaš govor u tekst koji onda pošaljete. Zvučni val pokreće pravi razgovor naglas: vi pričate, AI odgovara glasom. Prvi put će aplikacija tražiti dopuštenje za mikrofon. Dopustite.

Korak 8: Novi razgovor i kopiranje teksta

Za svaku novu temu pritisnite **Novi razgovor** (često ikona olovke ili plusa pri vrhu). Tako se stare upute ne miješaju s novima.

Kad AI napiše nešto što želite poslati dalje, ispod odgovora pritisnite ikonu **Kopiraj** (dva preklopljena pravokutnika). Zatim u poruci, mailu ili Viberu držite prst na polju za pisanje i odaberite **Zalijepi**. Isto radi i obrnuto: tekst iz maila ili aplikacije banke držite prstom, odaberite **Kopiraj** i zalijepite ga AI-ju.

Kontrolni popis

- Aplikacija je instalirana, a izdavač je provjeren.
- Imam račun i znam se prijaviti.
- Pregledao sam postavke privatnosti.
- Vodio sam prvi razgovor od barem dvije poruke.
- Poslao sam fotografiju i znam prekriti osobne podatke.
- Isprobao sam glasovni način.
- Znam otvoriti novi razgovor i kopirati odgovor.

1. Što je AI, a što nije

AI je program s kojim razgovarate običnim jezikom, kao s osobom. Pitate ga nešto, a on vam odgovori. Zamolite ga da napiše molbu, pa je napiše. Pošaljete mu fotografiju računa, pa vam objasni stavke.

Zvuči jednostavno jer i jest jednostavno. Ipak, da biste ga dobro koristili, trebate razumjeti tri stvari: što AI zna raditi, gdje griješi i zašto griješi.

Pomoćnik koji je pročitao pola interneta

Zamislite pomoćnika koji je pročitao ogromnu količinu knjiga, članaka, uputa i razgovora. Nije sve zapamtio doslovno, ali je naučio kako jezik funkcionira i kako se stvari obično povezuju. Kad mu postavite pitanje, on na temelju svega pročitanog sastavlja najvjerojatniji dobar odgovor.

To je, pojednostavljeno, AI o kojem govori ova knjiga. Stručno se zove *veliki jezični model*, ali taj izraz više nećete morati čuti.

Što AI radi dobro

AI je najjači u poslovima koji se tiču jezika i informacija:

- **Objašnjava** – nerazumljiv dopis, uputu za lijek ili ugovor prevodi na „ljudski“.
- **Piše** – mail, molbu, prigovor, čestitku, oglas za prodaju bicikla.
- **Sažima** – dugačak tekst svodi na pet rečenica.
- **Organizira** – od hrpe obaveza slaže raspored ili popis.
- **Predlaže** – jelovnik, plan puta, ideje za rođendan.

- **Uči vas** – strpljivo, bez osuđivanja, koliko god puta pitali isto.

Današnji AI programi razumiju i fotografije. Možete uslikati kvar na perilici, etiketu na proizvodu ili zadatak iz matematike i pitati što to znači. Većina njih zna i slušati i govoriti, pa s njima možete razgovarati dok kuhate ili vozite.

Gdje AI griješi

AI ne zna stvari na način na koji ih zna čovjek. On ne provjerava činjenice u nekoj bazi istine, nego sastavlja odgovor koji *zvuči* točno. Najčešće i jest točan. Ali ponekad nije, a zvuči jednako uvjerljivo.

To se zove **izmišljanje** (na engleskom *hallucination*). AI može navesti zakon koji ne postoji, krivi broj telefona ili datum koji je prošao. Ne radi to namjerno. Jednostavno popuni prazninu nečim što se uklapa.

Najčešće griješi u:

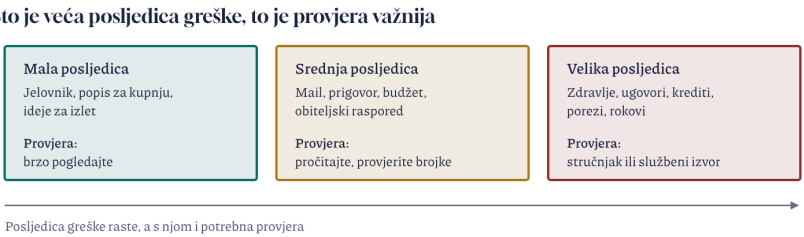
- **točnim brojevima** – iznosi, postoci, datumi, telefonski brojevi;
- **lokalnim propisima** – hrvatski zakoni, rokovi, pravila pojedinih ureda;
- **svježim vijestima** – ako program ne pretražuje internet, ne zna što se dogodilo nedavno;
- **vama osobno** – zna samo ono što mu kažete.

Pravilo zlatne sredine

Odavde proizlazi jedino pravilo koje morate zapamtiti iz ovog poglavlja:

> **AI je odličan za prvu verziju, a vi ste zaduženi za konačnu.**

Neka napiše molbu, a vi provjerite podatke. Neka objasni nalaz, a vi pitanja odnesite liječniku. Neka izračuna budžet, a vi provjerite zbroj. Što je posljedica pogreške veća, to je provjera važnija.

Slika 1.1 · koliko provjeravati odgovor

Ova ljestvica vrijedi za cijelu knjigu. Kad u nekoj situaciji piše „provjerite“, pogledajte u koji stupac ona spada.

Koji program odabrati

Najpoznatiji su Claude, ChatGPT, Gemini i Copilot. Svi imaju besplatnu verziju koja je dovoljna za većinu primjera iz ove knjige. Svi rade na mobitelu i na računalu, i svi razumiju hrvatski.

Ne gubite vrijeme na traženje „najboljeg“. Odaberite jedan, instalirajte aplikaciju i počnite. Razlike među njima manje su od razlike između nekoga tko AI koristi i nekoga tko ga ne koristi.

Isprobajte odmah

Otvorite aplikaciju i upišite:

> *Objasni mi u tri rečenice što ti možeš napraviti za nekoga tko vodi kućanstvo s dvoje djece.*

Zatim nastavite razgovor: *„Daj mi jedan primjer za večeras.“* Primijetit ćete da ne morate ponavljati prvo pitanje. AI pamti razgovor, a o tome više u sljedećem poglavlju.

BESPLATNI ULOMAK · AI NA DJELU

Ne moraš sve sam

Ovo je bio besplatni ulomak. U cijelom izdanju čeka vas još:

- Kuhinja, popravci i organizacija kućanstva
- Kućni budžet i pametnije financijske odluke
- Djeca, škola i briga o starijim roditeljima
- Birokracija bez živaca i teške poruke
- Zbirka gotovih upita i sigurnosni podsjetnik

Cijelo izdanje · 19 €

113 stranica · preuzimanje odmah nakon plaćanja · bez pretplate
Povrat novca u 14 dana: javite nam se i napišite što vam je nedostajalo.

Kupnja: payhip.com/b/2c6L1